

O'ZBEKISTON YOZUVCHILAR
UYUSHMASI

MUHIDDIN ABDUSAMAD

PARVOZGA SHAY DARAXT

She'rlar

TOSHKENT
«ADABIYOT»
2021

Loyiha rahbari
Sirojiddin SAYYID,
O'zbekiston xalq shoiri

Mas'ul muharrir
Shodi OTAMUROD

She'r ehtiyoj hosilasidir. Shoir Muhiddin Abdusamad she'rlarini o'qir ekansiz, bu fikrimizga siz ham qo'shilasiz. U har bir voqea-hodisa, hatto eng kichik detallarga ham katta nazar, chuqur va teran nigoh bilan qaraydi. Ulardan hayot falsafasini axtaradi va topadi.

Aziz o'quvchi, siz Muhiddin Abdusamad she'rlarini o'qib ma'naviy ozuqaga ega bo'lasiz. Ular sizda yaxshi taassurot qoldirishiga ishonamiz.

ISBN 978-9943-7107-3-3

© M. Abdusamad, 2021
© «Adabiyot», 2021

* * *

...faqat daraxtlarga oshino ko'nglim,
faqat daraxtlarga oshiqadirman...
...Mirtemir talpingan mahzun majnuntol –
Mashrabning patila sochlarimikan?..

...faqat daraxtlardan izladim kalom,
bir haqning kalomin, hur erk kalomin...
...zaminga sanchilgan patsimon terak –
Navoiy ushlagan o'tlig' qalammi?..

...yig'lasa yoshini yutadi daraxt,
na yerga, na ko'kka bo'zlar dodini...
...manov kallaklangan ozurda shotut –
birorta bechora shoir zotimi?..

...yelga ham, yerga ham erkalik qilar,
samimiy tushunar aldoqlarini...
...daraxtlar tushunmas modernizmni,
ko'z-ko'z qilaverar barmoqlarini..

...daraxtday tobora ko'karayapman,
jonimga ozuqa baxsh etar tuproq...
...qo'llarimni ko'kka ko'tarayapman,
havoda silkinar yam-yashil yaproq...

YURAK BOG‘LARIMGA YANA KELDINGMI?!

Muqaddima

Yig‘ishtirib barcha istiholani,
Unutmasdan sira qondosh elingni,
Mo‘jizam, yaratib go‘zal mo‘jiza,
Yurak bog‘larimga yana keldingmi?!

Bunda har bir daraxt seni qo‘msaydi,
Bunda har bir daraxt vaslingga tashna.
Tashlab ketolmaysan tandosh elingni
Ildizing yurakka tutashgan.

Birinchi fasl

G‘unchalar og‘zini ochar hayratda,
Orzu qilishadi senga o‘xshashni.
Sen bog‘ga gul yonib kirib kelganda
Bulbullar to‘xtatar sayrashni.

Izingni o‘pgandan maysalar xursand,
Telbaday boshini sarak-saraklar.
Seni yuqoridan bir bor ko‘rgali
Bo‘y cho‘zib qaraydi teraklar.

Ikkinchi fasl

Daraxtlar ko'p yaxshi ko'radi seni,
Kelib tur... ko'rib tur... darakla...
Shunda shodligidan sha'ningga
Qarsaklar chaladi daraxtlar.

Shovqinga entikib qaraydi quyosh,
Nurlari qidirib toladi.
Quyoshdan rashk qilib daraxtlar
Seni o'z bag'riga oladi.

Uchinchi fasl

Yomg'irlar yog'moqda sening sha'ningga,
Yomg'irlar yog'moqda – osmon ifori.
Daraxtlar poyingga yuragin to'shar,
Izingdan ergashar ildiz qo'porib.

Sen ma'yus ketasan. Ingraydi yurak.
Sen ma'yus ketasan. Mo'ltiraydi jon.
Daraxtlar bezovta – sochlarin yular,
Yana diydoringga yetishar qachon?!

To'rtinchi fasl

Bu bog'da daraxtlar majnunhol,
Ular tashrifingga o'rgangan.
Kelsang gar qo'l cho'zar osmonga
Seni yana bir bor ko'rgandan.

Ohlari osmonning ra'yini
O'ziga og'dira boshlaydi.
Qutlug' tashrifingga boshingdan
Rahmatlar yog'dira boshlaydi...

Xotima

Ko'pdir bizning qushlardan ulfat,
Daraxtlardan do'stimiz ko'pdir.
Sirimizni tingladi osmon,
Izimizni maysalar o'pdi.

Yo'qdir bizning zarracha armon,
Biz bilmagan go'shalar yo'qdir...
...endi menga ruxsat ber, jonim,
safariimning soqoli chiqdi...

KUTISH

Yo'llar uzilmadi qadaming tegib,
Ko'zim derazaga qorishib ketdi.
Soxta yo'lovchilar kirib ko'zimga,
Zulmat cho'mgan dilim yorishib ketdi.

Sendan visolingni qilmayman talab,
Sendan diydoringni qilmayman tama.
Ammo shuni faqat tushuntirib ket,
Sening qiyofangga kirganmi hamma?

* * *

O, Mo'jizam,
 sening poyingga cho'kib,
Ko'zlaringdan toshgan
 mehrini tuysam.
Chashmi zilolingni ko'zinga tikib,
«Yo'qoling...»
 deysan.

Shodlikdan barglaring to'kar yuragim,
Lahzada ulgurgum
 tirilib,
 o'lib...
So'zlaring tuyular tasavvurimda
«Yo'q... qoling»
 bo'lib...

* * *

Ona, yurib-yurib oyog'im toldi,
Ona, yig'lab-yig'lab tindi ko'zlarim.
Yuragimning ko'rki, dilimning ko'rki
Qoyalarga tegib sindi so'zlarim.

Ona, sog'inganda quchoqlab yotdim
Allangning betakror tovushlarini.
Ko'kka uchib hatto topa olmadim
Ertagingdan uchgan oqqushlaringni.

Go'yo cho'pchagingdan cho'pchib chiqqan-u,
Uchta tomonimda uchta ayri yo'l.
Biri yuragimni, biri shodligim,
Biri yoshligimni olgan g'ayri yo'l.

“Borsa kelmas” yo'lda ketdi yoshligim,
“Borsa gumon” yo'lda yuragim tentir.
“Borsa kelar” yo'lda yurgan shodligim,
Onajon, gar bilsang u faqat sendir.

Onajon, ertaklar ichra ulg'aydim,
Qo'rqaman ajdaho uchrab qolishin.
Axir men bahodir emasman, ona,
Yengib bo'larmidi uni olishib?!

Har qadamda makr unib, gullaydi,
Mehrmi – tog'larda o'sadigan gul.
Kenja bahodirin kelishin kutib,
Malikalar hanuz yashayotir tul...

Ona, onajonim, ona, onajon,
Labim bosib yig'lay etaklaringga.
Bitta men ishondim, nabiralaring
Endi ishontirma ertaklaringga.

* * *

va yana tillosin yo'qotib osmon
va yana sharroslab yig'lasa yomg'ir
va yana muhabbat bo'lib sargardon
va yana jizillab tinmasa bag'ir

va yana namiqqan jiqqa tushlarim
va yana ivigan ko'zning surati
va yana ilkingni ilkis ushladim
va yana o'pmoqqa yetmas jur'atim

va yana...

* * *

Men qishloqlik bolaman,
Quyoshga qo'l cho'zganman.
Shamol bilan qirlarda
Quvalashib o'sganman.

Qizg'aldog'u lolalar
Mening dardim tuygandir.
Ayoz yuzim siypalab
Chimchib-chimchib suygandir.

Dalalarning bag'rida
Qotib qolgan tovushim.
Sal sirpanchiq joy ko'rsa,
Toyaverar kovushim.

Urushqoq qumursqalar
Arazlamas mendan hech.
Yoshligimni oqizib,
Oqaverar suvlar tinch.

Boshim ustidagi osmon –
Mening maktab ko'ylagim.
Bugun olis osmonga
Boqib-boqib o'yladim.

Qor yoqqanda bo'ralab
Kelmasdim uyga bir bor.
Bugun esa boshimda
Erimaydi oppoq qor.

O'sha qorlar ichida
Mo'ltiraydi majruh jon.
Oppoq-oppoq boshimda
Tashvish o'ynar qorbo'ron.

Qorbo'ronlar ichida
Men o'zimni tutib dast,
Ketayapman og'riqdan,
Sog'inchdan bo'lgancha mast...

* * *

Junjikib ketayapman, ona,
Havoni quchib ketayapman.
Sog'inching ufurgan shamolda
Bag'ringga uchib ketayapman.

Bag'ringni och, ona, quchoqla,
Tanimga yugursin harorat.
Eriblar ketayin mehringdan,
Vujudim sog'inchdan iborat.

* * *

Ko'zing daryosining suvi beorom,
Ko'zing daryosida baliqlar ming-ming.
Kiprigingdan qarmoq yasabon, dilbar,
Ko'zlaringga baliq oviga kelding.

Ko'zingda behadik suzmoqda edim,
Sevgingga ilinib, bo'g'zim tilindi.
Endi qarmog'ingni tort, ey baliqchi,
Laqqa ilindi.

* * *

Ota,
mehnat degani
bemavrid abr ekan,
qora sochlaringizga
hijjalab qor elabdi.

Ona,
zahmat degani
qip-qizil shoir ekan,
qarang, peshonangizga
satrlar qoralabdi.

ONAJONIM, BILASANMI BUYUKLIGINGNI?

(Sa'j)

– Ona Vatan, hur diyorim, gulzor chamanim, har giyosi ko'zga ziyo nurli maskanim. Onajonim, bilasanmi buyukligingni, farzandlaring, har insonga suyukligingni? Bilsang quyosh sening uchun tonglar otadi, har yil bahor seni debon gullar ochadi.

Onajonim, har kun tongda maktab qo'y-nida bayrog'ingni ko'taramiz g'ururga to'lib. Mehrimizdan jo'shib chiqar dil rozi tilga, tilga ko'char yurak rozi madhiyang bo'lib. Ha, ona yurtim, erkli diyorim, seni kuylamagan bormi dunyoda? Madhingni Abdulla Orif she'rlarga soldi. Mutal Burhon yozgan musiqa har bir qalbdan chuqur joy oldi. Bugun qalbga muhrlandi ushbu sanalar: ming to'qqiz yuz to'qson bir yil sentyabr tongi mustaqillik tongi bo'lib otadi har yil. Xuddi shu yil noyabrning o'n sakkizida erk tug'ini ilk bor boshga ko'tardi xalqim. Ming to'qqiz yuz to'qson ikki yilning iyulin ikkisida gerb suratin dilimga soldim. Dekabrning o'ni edi. Poytaxt... Sessiya... Madhing kuylab butun bir zal oyoqqa qalqdi. Dori-

lomon kunlar shunday boshlandi senda, ona-jonim, baxtu iqbol boshingda balqdi.

Mehribonim, ayt, bu baxtni men qanday kuylay?

– *Ona degan tilginangdan aylanay, bolam, nega to'xtab qolding, kuyla, kuylayver. Go'dak xayolingdan nimalar kechdi, dilingni och, mayli, so'yla, so'ylayver.*

– Ha, onajon, bu kunlarga yetganlar bor, yetmaganlar bor. Bu baxt torin chertganlar bor, chertmaganlar bor. Shu kun uchun ne-ne kimsa qonin to'kmadi, istiqlol deb ne farzandlar shahid ketmadi?

Bilga xoqon bitgan ulkan tarix bu, To'n-yuquqlar o'tgan yelkan tarix bu... Arab istilosi, mo'g'il bosqini... Har nokas bag'ringda shamolday yeldi. Hiylakor Veryovkin, qonxo'r Chernyayev – ayt, ona, qay biri gul bilan keldi? Qilichmidi farzanddan onaning haqqi? Ular dinin o'rgatishdi «sening dining» deb, ular tilin o'rgatishdi «sening tiling» deb. Ayollaring bozorda qul o'rnida sotildi, kimki yurtni o'ylasa, dorga osdi, otildi... Doroning qilichiga Shiroq tayoq ko'rsatdi, Manguberdi erk uchun bizga mayoq ko'rsatdi... Muqannaning tug'ida ozodlikning qoni bor, To'marisning qo'lida Kayxisravning joni bor. «Mevali daraxtga tosh otar» derlar, kim qilich-la kelsa, qilichdan o'lar.

So'zlayversam, onajonim, tilim bog'lanar,
yurak-bag'rim kuyib, dilim dog'lanar.

– *So'yla, bolam, tilginangdan aylansin onang,
o'tganlarni yod aylasak mehrim tovlanar.*

– O, onajon, sen o'rgilgan bu tilim bu kun
biyron bo'lguncha, o'z tilimda so'zlamochlik
huquqini olguncha, qancha qo'llar tutmadi,
ona, mening bo'g'zimdanda, kimlar nishon olma-
di otmoq bo'lib og'zimdanda...

Kecha bir muallim savol tashladi, musho-
hada uchun gapni shunday boshladi: «Millat-
ning birinchi belgisi nima?» «Shubhasiz bu til-
dir», deyishdi hamma. «Xo'sh, u holda ayting,
biz kimmiz? Nasabda turkiy-u dinda mus-
limmiz, yozuvda o'rismiz, so'zda o'zbekmiz,
kimligimiz bilmay o'ziga bekmiz». Shunda ja-
vob berda o'rtada Mahkam, bu savolga shoir
she'ridir hakam:

*«Asli nasli balki o'zluq,
balki Tarxon, o'zbekim...»*

Tilimizni kessa, kim bo'lardik biz, soqovu
kar, gung bo'lardik biz. Yana savol bo'ldi: «So-
qovning millati kim?» Hamma hayrat ichra
qotib qoldi jim. Millatin bilmasin deb, tilimdan
ayirdilar, dinimdan ayirdilar, qo'limni qayirdi-
lar. Osilsa – tilidan osildi o'zbek, otilsa – tilidan
otildi o'zbek.

Qoshg'ariy devonida ona tilim lol qotdi,
Zamaxshariyni kimlar diniga qo'shib sotdi.
Navoiyning ilhomi olib o'zin komiga, tilimizni
ko'tardi she'riyat osmoniga...

1989 yil 21 oktyabr. Ona tilim Davlat tili
maqomin oldi – bu sana o'chmas bo'lib tarix
qatida qoldi. Bulbullaring sayragandi, onajo-
nim bu tilda, farzandlaring yayragandi, onajo-
nim, bu tilda. Shu til edi Nodiraning jarangla-
gan ovozi, Furqatning fig'oni-yu Niyoziyning
sho'x sozi. Shu til edi Usmonning qaynar ilhom
bulog'i, shu til edi Cho'lponning ko'z yoshiyu
dil rozi. Ular sening faxring edi, sen ularning
faxrisan, onajonim, shoirlarning tuganmas
she'r nahrisan. Shu nahringdan dil tashnasin
qondirib men ham, madhingni bitmoq bo'lib
ushladim qo'lga qalam.

Vatan, sen tomirda tirqiragan qon,
Vatan, sen yurakda chirqiragan jon.
Shu muqaddas yer deb bo'ldilar qurbon,
Azamat o'g'loning – Qodiriy, Cho'lpon...
Vatan, menga armon bo'lmagin, armon.

Balq endi jahonda oftobga o'xshab,
Ko'rolmaslar o'lsin qon qusib o'xchib.
Axir, Magadanda mardlaring qaqshab,
Bo'laylik dedilar dardingga darmon,
Vatan, menga armon bo'lmagin, armon...

- Bolam, nuridiydam, ko'zim qarog'i, um-rimning panohi sen o'zing asli. Sen o'zing jahongir Temurning nasli. Yo'qotdim degandim Temur bolamni, zabt etganida u yarim olamni. Bugun uni qayta topganday bo'ldim. Dilim yana ziyo nurlarga to'ldi. Olamda sen kabi panohlarim bor, kelajagim buyuk, iqbol menga yor. Qo'lginangdan zinhor tushmasin qalam, ona degan tilginangdan aylanay, bolam...

- Ona, seni omon ko'rsam, shu menga basdir, senga tinchlik, kamol tilab, so'zim abasdir.

1999-yil

QAYTISH

Meni ko'rib boshlanar darrov
Pistazorda shivir-shivirlar.
Bir-birining yelkasi osha,
Ishonmasdan qaraydi qirlar.

Quvongandan shodon daraxtlar
Qiyqirishib urishtirar qo'l.
Mendan oldin suyunchi so'rab,
Uyga qarab chopib ketar yo'l.

Otam kabi quchog'in ochib,
Qarshi olar qari darvoza.
Chug'urlashib sho'x qaldirg'ochlar
Kelganimni qilar ovoza.

Qadrdonim, bolalik do'stim,
Hovuch-hovuch tutgan g'o'ralar,
Qo'shni bog'dan betoqat o'rik
Devor osha qo'yar mo'ralab.

Dimog'imga urilar birdan
Onam ekan rayhonlar bo'yi.
Yuragimga chang solgan tugun
Shu asnoda yuborar qo'yib.

* * *

Vatan,
seni alqab kuylamayman, yo‘q,
kuylasam tilimda yonar lahcha cho‘g‘.
Axir,
Vatan deya kuylaganing payt,
diling o‘zga desa,
ko‘zlaring loqayd,
tanangda zirillab yugurmasa qon,
tomog‘ingga kelib tiqilmasa jon –
Vatan, Vatan deya kuyganing nima,
farzandlik libosin kiyganing nima?!
Vatan eskirmaydi,
Vatan o‘lmaydi,
Vatan deb shunchaki aytib bo‘lmaydi.
Soxta shuhrat uchun,
soxta shon uchun,
jonni fido qilgum deya ont ichib,
otasin,
onasin,
o‘zini aldab,
yurtin dardlariga bo‘lmasdan dalda
yurgan ul ko‘zi ko‘r,
dili ko‘rlardan,
yurtim,
o‘zni asra Vatanxo‘rlardan.

* * *

Biz o'ynoqlab yurgan shu yerni,
shu zaminni ko'tarib turgan:
bir kattakon toshbaqa hamda
yelkasida uch buqa – ulkan.

Turaverib shu holatida,
bo'yni og'rib, madori tinsa,
yer yuzini qo'par zilzila –
gar uch buqa sal-pal silkinsa...

Buni o'ylab topmaganman men,
bu bir ko'hna, eski asotir.
Har gal shuni eslaganimda
meni turfa o'ylar bosadi.

To'g'ri, biroz jinniligim bor,
ha, bir ozroq telbaman balkim,
ammo sening tafakkuringga
ming bor ta'zim etaman, xalqim.

Asotirmi, rivoyatingmi –
haqiqatga kelavermas mos,
biroq ba'zi erlaring o'zin
shu ho'kiz deb o'ylashmasa bas...

BAXTIYORLIK

Shu to'rt devor xona – mening vatanim,
Tashqarida ne bor bari muhojir.
Kecha usti yupun chiqib ketgan baxt
Kelib eshigimni qoqdi. Men ochdim.

Hovliqqancha o'zin to'rga otdi baxt,
Tura olmay qoldi bitta joyda tek.
Baxt bechora juda baxtiyor edi,
Xuddi vataniga qaytgan odamdek.

* * *

Hayot – bu suvlari quturgan ummon,
Bilmaydi mehr ne, shafqat nimasi?
Men – Robinzon. Qiyin ahvolga tushgan –
Suvga ag‘nab tamom cho‘kkan kemasi.

Osmonday bepoyon mening sarhadim,
Ummonni yutganday ichaman choyni.
Yuragim – to‘tiqush – yakka sirdoshim,
Yashayman kutgancha bir Jumavoyni.

80-YILLAR SHE'RI

U dalani dedi,
paxtani dedi,
peshona terini
shu yerga to'kdi.
Taqdir esa uning
taxir boshiga
Oppoq qilib
oppoq paxtalar ekdi.

O'ziga qarashga
tegmadi qo'li,
Umr esa olg'ir,
vaqt esa dilgir.
Oppoq dalasini
boshga ko'tarib,
Ana kelayotir,
Ahmad brigadir.

**“TANHOLIKDA YUZ YIL”
ROMANINI O‘QIB...**

I

Bu o‘lka judayam g‘aroyib,
Tog‘lari bukchaygan, bog‘i xor.
Bir zumda osmoni qorayib,
Boshingdan yog‘adi do‘l va qor.

Muqaddas bulog‘in bir ichib,
Ichingda nimadir g‘imirlar.
Shamol turmasa ham bu yerda
Daraxtlarning uchi qimirlar.

II

O'rgatishar: "Ko'hna zaminda
O'lmaydi hech o'tkir tafakkur.
Ular agar shoxida yursa,
Sen past ketma, sen bargida yur!"

Bilishmaski, ko'hna zaminda
O'tmas endi donish gaplari.
Qurib bitgan axir daraxtlar,
Qurib bitgan barcha barglari.

DUNYOGA DEGANIM

Shimdim havo – yashamoqning
sururidan, tushun, mastman.
Ammo sening yosh boladay
chuldirashing tushunmasman.

Bir chimrilding, qovog'ing tund,
so'zlarimni tushunmasdan.
Nima qarimiding, dunyo,
g'o'ldirashing tushunmasman.

* * *

Tuhmat yomon somsapaz ekan,
Gap-so'zlari bag'rimni tildi.
Yemaganim somsalarga ham,
Haq to'lamoq gallarim keldi.

Xo'randalar ustimdan kular:
"O'rganmabsan". "Pishmabsan". "Xomsan".
Nima qilay, ta'min bilmasam,
Qimmat bo'lsa yemagan somsam.

FALSAFA

Dunyo shunday yaralibdir –
Goh ezgulik, goh g'orat.
Bilsang, asli yashamoqlik
Falsafadan iborat.

Kimlar uchun safsata bu,
Kimlar uchun mushkul ish.
Asli, bilsang, falsafa bu
Oddiygina tushunish.

* * *

O'ralashib oyoq ostida,
Surinib, gohida yiqilib,
Shoshilib borayotgan dunyoga,
Shoshilib kelibman shekilli.

Shundan beri tinmay chopaman,
Qilmishimning pushaymonin yeb.
Yer ostiga qarab ketyapman,
Manzilimga tezroq yetay deb.

* * *

Fig'onimdan kuydi olam,
Seni yerga ekdim, bolam.
So'ng sug'ordim to'kib jolam,
Ko'kar maysam. Ko'kar maysam...

Tor yelkamda ming bir dardim,
Lek shu dardni dast ko'tardim.
Alamimdan men ko'kardim,
Xo'sh, sen nega ko'karmaysan.

Ko'kar maysam. Ko'kar maysam...

* * *

Ehtimol yoqmasman sizga umuman,
Umuman ko'zlarim yoqmas ehtimol.
Sizning nazdingizda ayting men kimman,
Qo'yingki, so'zlarim yoqmas ehtimol.

Netay turishim shu, fe'lim g'alati,
Fe'lim o'jar mening, shunday o'jarkim:
Birovlar jilmaysa xo'mraygim kelar,
Birovlar yig'lasa kelar tirjaygim.

* * *

Nima bo'lgan dunyoga
Yoki men o'zgardimmi?
Gulga boqsam hayrat yo'q,
O'ylayman o'z dardimni.

Ezg'ilayman yurakni,
Boshlanadi jon talash.
Allanima yozilar –
So'zi chala, qontalash...

Yordam berolmas, afsus,
“Jonlantirish bo'limi”.
Tez-tez shunday yuz berar
Chala she'rlar o'limi.

TAASSUROT

Samarqandda ilk bo'lganimda
Titroq bosgan, bosgan hayajon.
Boshim uzra, shundoq tepamda
Menga qarab turardi osmon.

Samarqandda ilk bo'lganimda
So'z deyarga til shaylanardi,
Lek demasdim, vojab, bunda
Ostimdagi yer aylanardi.

Samarqandda ilk bo'lganimda
Hissiyotlar shunday quyilgan.
Balki unday bo'lmagan, balki
Menga faqat shunday tuyulgan...

Samarqandda ilk bo'lganimda.

* * *

Men yaxshi ko'raman hammayoq oppoq
Qor bilan yopingan kumush faslni.
Oppoq sog'inchimning oppoq manzili –
Onamday termulgan xomush faslni.

Qo'ynida yumalab quvnayman uzoq,
Dilga g'ulu solmas tomoq og'rig'i.
Oppoq oqlik ichra surat chizaman –
Oppoq bolalikning oppoq borlig'i.

Men erkin bo'laman, ko'kni quchaman,
Qirlarda hayqirib chana uchganda.
Men qorni sevaman, yaxshi ko'raman,
Onamning sochlari unga ko'chganday...

Dildirab boqadi yalang'och daraxt,
Mahzun bolalikday ma'sum bo'lar u.
Erkalab suyay deb belidan quchsam,
Ustimdan qor sochib yayrab kular u.

Tarnovlarda qotgan qishning tishlarin,
Qarsillab-charsillab chaynayman rosa.
Qorlarga ag'anab, quchoqlab yerni,
Asta manglayidan olaman bo'sa.

Men yaxshi ko'raman oppoq faslni...

SOG'INCH HAQIDA SHUNCHAKI CHO'PCHAK

Oldimizda keng o'rmon,
O'rmon ortida ummon.
Yetarmizmi ummonga
Tugab bitmoqda darmon.
Ay, do'stim-a, ay, do'stim,
Yuragim surnay, do'stim.
Dardlarga darmon bo'lar,
Ayamasdan chal, do'stim.

O'rmonlarni kezdik biz,
Ummonlarda suzdik biz.
Lek hali uchrashmadik,
Umid uyin buzdik biz.
Ummon suvin yutdik biz,
Katta baliq tutdik biz.
Uchrashmadik baribir,
Bir tasodif kutdik biz.
Baliq, og'zing och kappa,
Bizlar kiraylik yoppa.
Oyoq cho'zib yotaylik
Kekirdagingga chappa...
Ay, do'stim-a, ay, do'stim,
Yuragim surnay, do'stim.
Uchrasharmiz bir kuni
Bardam bo'lgin, hay, do'stim.

Oldimizda keng osmon,
Keling, bizni yeng, osmon.
Zora shunda uchrashsak,
Biror nima deng, osmon.
Osmonlarda uchdik biz,
Bulut siqib ichdik biz.
Qulochni kengroq ochib,
Quyoshni ham quchdik biz.
Ay, do'stim-a, ay, do'stim,
Yuragim surnay, do'stim.
Uchrasharmiz, albatta,
Bo'lib turgin, shay, do'stim.

Oldimizda hech vaqo...
Do'stlik topdik bebaho.
Uchrashdik so'ng shu yerda
Umrimiz bo'ldi baqo.
Yurak bo'ldi sokin, tinch,
Ko'zlarimiz bir ovunch.
Kel, qattiqroq quchoqlay,
Siqilib o'lsin sog'inch.
Ay, do'stim-a, ay, do'stim,
Yuragim surnay, do'stim...

Omonat oila haqida kichik ballada

Bu uyda har narsa muhayyo,
Bu uyda yashaydi nadomat.
Servandu radio, video –
Bularning barchasi omonat.

Hammayoq ozoda, sarishta,
Lek bunda sukunat jaranglar.
Tiq etsa gar oyoq tovushi
Er-xotin atrofga alanglar.

Tushida,
 hushida,
 ishida,
Xayollar ko'tarar to'polon.
Bu uyda aqalli bahorda
Qaldirg'och ochmaydi palapon.

Omonat kechadi turmushi
Bunda er-xotinning rayi-la.
Go'yoki bu uyda qurilgan
Oila – omonat oila...

Ko'chada yuradi gerdayib,
Ko'chada ko'rinar sherligi.
Lek uyga qaytganda bilinar
Bu erning omonat erligi.

Ishdan so'ng shoshilmas uyiga
Qadamin tashlaydi ohista.
Bo'sh qo'lni quchoqlab g'ijinar
Xo'rozqand ko'rmagan bu kista...

Kechasi to'lg'onib chiqadi
Ko'z yoshdan ho'l bo'lib bolishi.
Xotini tinmayin o'ylaydi
Uyiga ketishni... qolishni...

Mana shu ularning hayoti,
Mana shu ulardan kundalik.
Bir-biriga termulib o'tadi
Gohida
ularning tunlari.

Huvillab yig'laydi quchoqlar,
Omonat ularning loشلari.
Tirikmi deb ushlab ko'rmangiz,
Yumalab ketadi boshlari...

KITOBXON

Quchoqlab keldi-yu bir qalin kitob,
varaqlab-varaqlab
o'qiy boshladi.
Bir bet o'qidi-yu
ko'zi ilinib,
uxladi
ko'zini ko'mib qoshlari.

Uyqu kitobdan zo'r,
kitob o'qishga
yetmaydi ozgina sabr,
kuch-chidam.
Kitobning davomin uyqu o'qiydi,
kitobning davomin ko'rar tushida.

Kitob – ona.
Unga alla aytadi,
u esa uxlaydi xurrak otganча.
Hali ming bir kecha shunday o'tadi,
hali u uxlaydi,
shunday yotganча...

...Kitobni varaqlar ko'zin yuritib,
na bir so'z,
nainki ma'nin uqiydi.

Bu odam doim shu –
uyqusi kelsa,
yotgan cha erinmay kitob o‘qiydi.

Nogoh, yuragimni ezadi nola,
bo‘g‘zimni yirtadi bir nido, xitob:
uxlamoq uchunmas,
uyg‘onmoq uchun
qachon o‘qiydilar odamlar kitob.

* * *

Bu qanday sukunat,
bu qanday bo'shliq,
nechun shams kundanu oy tundan ayro?!
Tanimni titratib to'kilar qo'shiq,
Vovaylo, vovaylo, vovaylo...

Qancha bo'ldi senga bo'ylamagandim,
mening tashrifimga intiq g'or –
yuragim...
Istig'for, istig'for, istig'for...

Bu qandayin fasl –
bahorda kuzak –
borlig'im,
vujudim yam-yashil xazon.
Bir nasim yelmoqda ko'ngilga bezak,
Ruhafzo, ruhafzo, ruhafzo...

* * *

Yo'llarimiz hijron rangida,
Tog'lar paydo bo'la boshlaydi.
Ko'zim yumsam, ko'zim o'ngida
Bog'lar paydo bo'la boshlaydi.

Faqat senu men biladigan,
Faqat menu sen biladigan,
Ikkalamiz teng biladigan
Chog'lar paydo bo'la boshlaydi.

Oshiq holim bilar kipriging –
Yuragimni tilar kipriging.
O, nimalar qilar kipriging –
Dog'lar paydo bo'la boshlaydi.

Desam buncha gulgun lolasan,
Hech ne demay jim uyolasan.
Bir jilmayib jonim olasan –
Chohlar paydo bo'la boshlaydi.

Ko'z oldimda ko'zing doimo,
Tushimda ham o'zing doimo.
Qoshing qoqib bir qilsang imo
Mohlar paydo bo'la boshlaydi.

Sen go‘zal gul, faqat men uzsam,
Lablarimda gulgun may suzsam...
Xayolimda surating chizsam,
“Voh”lar paydo bo‘la boshlaydi.

Yana ne dey, gulyuz dildorim,
To‘lib turgan bu qalb – anorim,
Yormoq uchun chog‘lansam bormi,
Ohlar paydo bo‘la boshlaydi.

* * *

Sen kibrning muridisan,
Muriddirsan o'ta san, yor.
Parvo qilmay yon-veringga
Ko'chamizdan o'tasan, yor.

(Sen osmondan tushdingmi, yor,
Sen osmonning qizimiding?
Somon yo'li – yo'lingmidi,
Oy – tovoning izimidi?)

Bosgan har bir qadamingdan
Yerdan ko'kka chatnaydi oy.
Qaytib ol deb izlaringga
Izingdan ming qatnaydi oy.

* * *

Sen bir shohsan,
sen bir malak,
hajr uchun farmon bergan.
Yuragimdan olib yurak,
ajr bergan,
armon bergan.

Sochlarimda ming bitta oh,
sochlarimda ming bitta oq,
oq tonglarni kutmoq uchun
bir qop-qora osmon bergan.

Yutganlarim zahar, og‘u,
tunlar – og‘u,
sahar – og‘u...
Qonlarimga qo‘shib zahar
dardlarimga darmon bergan.

Men bir osiy
choh tashlangan,
banding mangu.
Ishqtashnangman.
Ishq ber, deya,
ishq ber, deya
ingraguvchi zabon bergan.

So'ngaklarim sirqiraydur,
o'mganlarim zirqiraydur,
o'zni o'zga bandi aylab,
vujudimdan zindon bergan.

Bu ko'z – tuynuk. Ochilmasmu?
Bir chindim nur sochilmasmu?
U dunyo shu,
bu dunyo shu
giryon,
giryon,
giryon bergan...
Bu ko'ztuynuk ochilmasmu?

* * *

Sanga ketsam,
sanga yetsam,
o'zdan kechib, o'zdan kechib.
Nurni emsam,
nurga ensam,
ko'zdan kechib, ko'zdan kechib.

Nadin manda bu telba dil,
zohirim - gil,
botinim - gil.
Charxi falak charxlagan bul -
so'zdan kechib, so'zdan kechib.

Oy - g'am to'lgan boshim bo'lsa.
yulduzlar - ko'z yoshim bo'lsa.
Faqat ishqing oshim bo'lsa,
tuzdan kechib, tuzdan kechib.

Qarog'laring - sha'bim. Kulsa.
Man-la bo'lsang,
san-la bo'lsam.
Ko'zlaringni tanlab o'lsam,
ro'zdan kechib, ro'zdan kechib.

Gul, aslingni umid etsam,
gul, vaslingni umid etsam,
gul faslingni umid etsam,
kuzdan kechib, kuzdan kechib.

Bor-budimni berib ketsam,
nurlaringni sherik etsam...
Yurakkinam erib ketsa,
muzdan kechib, muzdan kechib.

Sanga ketsam,
sanga yetsam,
o'zdan kechib, o'zdan kechib...

* * *

Saningsiz man, bilmam, kimman –
yuragimda turdi og'riq.
Kaftlarimda to'lib ummon –
tilagimda turdi og'riq.

To'rt tarafim keng nimarsa,
saroblarga teng nimarsa.
Qo'lim cho'zib yeng shimarsam –
bilagimda turdi og'riq.

Yurak tepar qobirg'amni,
o'par... o'par... o'par g'amni...
Jon degani sob bo'lganmi –
suyagimda turdi og'riq.

Bir yo'lingni dayr bilsam,
shul yo'lingda sayr qilsam.
Adashsam-u, sal qayrilsam –
kuragimda turdi og'riq.

Saningsiz man, bilmam, kimman –
yuragimda turdi og'riq.
Kaftlarimdan toshib ummon –
tilagimda turdi og'riq.

* * *

Qay maqsadda kelgandim,
Anglamadim... Angladim.
Suv tomchilab ko'zimdan
Ichingacha zangladim.

Har tomon ostin-ustun,
Ostin-ustun yer, samo.
Bu qandayin ko'rgulik,
O rab, yo rab, rabbano!

Musichalar yoshidan
Osmon to'la yulduzot.
Musichalar boshidan
Osmon to'kar yulduzot.

Yerga kirib daraxtlar
Ildiz otar havoga.
Oy ko'ngil qo'yib yerga
Aylanar bedavoga.

Nedir "chirt" deb uzildi,
So'kilib ketayapman.
Qorishib tuproqqacha,
To'kilib ketayapman.

Chappa ketdi tiriklik,
Ne bo'lsam bo'layapman.
Men o'lib tug'ilgandim,
Tug'ilib o'layapman.

* * *

Yuragim eng so'nggi yaproqdek g'arib,
Tiriklik shamiday miltirar havas.
«Sevasanmi?» – deya nafas chiqarib,
«Sevaman!» – degancha olyapman nafas.

* * *

Dildan tuyib yashay desam,
u dunyoning shavqini,
Sira tinchlik bermaydi
bu dunyoning shovqini.

* * *

Kuning oqsoqlanar, kunlaring tolar,
Falak quloq tutmas qalbing ohiga.
Quyosh ham botmaydi, osilib qolar
Shundoq ko'changdagi chinor shoxiga.
Ko'zlaring yo'l qarar yo'lim sog'inib.

Yarim tun uyg'onib ketasan nogoh,
Oy mahzun boshingdan zang nur to'shaydi.
Hatto sirlaringdan yulduzlar ogoh,
Ular ko'ksingdagi cho'g'ga o'xshaydi.
Sochlaring gullaydi qo'lim sog'inib.

Sen unda har kuni tushlar ko'rasan,
Uzun yo'l va unda yo'lchi qorasin.
Tushmi yo o'ngim deb ushlab ko'rasan,
Tobora uzayar qalblar orasi.
Men bunda ne bo'lsam bo'ldim sog'inib.

KO‘ZLARING HAQIDA BITIKLAR

I

Sening ko‘zlaringsiz umrim be‘mani,
Bilmayman hayotim kunmikan, tun yo?
Men qayga boraman ko‘zingdan boshqa,
Sening ko‘zlaringdan iborat dunyo.

II

Katta gunoh qilgani uchun,
Kuygani-chun seni bir ko‘rib,
Ko‘chalarda tentirab zor-zor
Sabolardan izingni so‘rib,
Yurgani-chun tinmay sig‘inib,
Ham boringga, hamda yo‘g‘ingga,
Surgun qilay ko‘zlarimni, kel,
Qop-qorong‘i qorachig‘ingga.

III

Aylanganday yer uzra oy, yer
Aylanganday shams tegrasida,
Aylanaman tinim bilmayin
Qorachig'ing chegarasida.
Aylanaman qorachig'ingda
Men o'zimni topolmay turib.
Topishimga yordam bergali,
Oppoq tonglar kelar bostirib.

IV

Ko'zlaringdan olishar ibrat
Butun olam, jamiki borliq:
Ko'zlaringday chaqnaydi quyosh,
Ko'zyoshingday yog'adi yomg'ir.
Ko'zlaringda erur mujassam
Butun olam tortish qonuni.
Yo'qsa, bilmam, aylanarmidim
Atrofingda bunchalar, jonim.

V

Endi bildim kimligimni men,
Endi bildim haqiqiy o'rnim.
Ko'zlaringga termulib turib,
Ildiz otib ketganim ko'rdim.

VI

Goho ko'zingizda o'zimni topsam,
Goho ko'zingizda qoldim yo'qolib.
Ayting, ko'zlaringiz bunchalar sokin
Bu ikki dunyoni sig'dira olib.

HAYAJON

Senga atab olgan gullarni
Uchrashganda bermayman senga,
Qo'limga yopishib qoladi gullar...
Qo'limga yopishib qoladi...
Qo'limga yopishib...
Qo'limga...

Senga atay tuzgan so'zlarni
Uchrashganda aytmayman senga,
Tilimga yopishib qoladi so'zlar...
Tilimga yopishib qoladi...
Tilimga yopishib...
Tilimga...

Xayol bilan qaytaman ortga,
Xayol bilan qaytaman asta,
Dilimga yopishib qoladi isming...
Dilimga yopishib qoladi...
Dilimga yopishib...
Dilimga...

CHO'PCHAK

Senga qadam tashladim, biroq
Qo'llaringdan tushdi-yu taroq –
Paydo bo'ldi dahshatli o'rmon.
O'rmonlarni kemirib o'tdim...

Senga qadam tashladim, biroq
Qo'llaringdan tushdi-yu oynak –
Paydo bo'ldi haybatli ummon.
Ummonlarni simirib o'tdim...

Senga qadam tashladim, biroq
Qo'llaringdan tushdi-yu qayroq –
Paydo bo'ldi adoqsiz hijron.
Hijronlarni yemirib o'tdim...

Endi baxtli bo'lamiz, jonim...

OYSARA

Otang kim bo'lib ishlaydi bilmayman,
Hattoki bilmayman onangning ismin.
Ammo shu bir narsa men uchun ayon:
Boshlandi ishqimning birinchi qismi.

Oysara, Oysara,
Ko'zlari qora,
Hech qursa devordan
Mo'ralab qara.

Endi xayollarim o'zimdan ayro,
Endi shu ko'chaga poyloqchi o'zim.
Ochilib qolarmi manov darvozang,
Termulib-termulib charchaydi ko'zim.

Oysara, Oysara,
Ko'zlari qora,
Hech qursa devordan
Mo'ralab qara.

Hovling to'lib ketar yot nigohlarga,
Ularni supirib jim "uf" urasan.
Ko'changda sochilib yotgan yurakni,
Aytgin, chiqib qachon sen supurasan?

Oysara, Oysara,
Ko'zlari qora,
Hech qursa devordan
Mo'ralab qara.

Ko'zimni yumaman, kirtaygan kiprik
Tikonday botadi qaboqlarimga.
Oysara, suyuklim, jafokash yor-a,
Qachon yetgay hijron adoqlariga.

Oysara, Oysara,
Ko'zlari qora,
Hech qursa devordan
Mo'ralab qara.

Mening bilganim shu, mana shu hovli,
Mana shu darvoza ko'ngil darchasi.
Oysara – hayotim nomlanishi shu,
Oysara – yurakning katta parchasi.

Oysara, Oysara,
Ko'zlari qora,
Hech qursa devordan
Mo'ralab qara.

OPACHANGNI BERASANMI?

Shovqin-suron solib o'ynayotgan bola,
Qo'lda mushukchasin qiynayotgan bola,
Burunchasin tortib qo'yayotgan bola,
Opachangni berasanmi?

Baxt uchun hattoki jonim tikaman,
Keltirib poyingga baxtni to'kaman.
Istasang, yoningda ot bo'b cho'kaman,
Opachangni berasanmi?

Ko'ylaging zo'r ekan, qilib qo'yma chang,
Qara, halitdan kir bo'libdi yoqang.
Bundan zo'rin olib bergum xohlasang,
Opachangni berasanmi?

Aytgan hech bir gaping yerda qolmaydi,
Keyin... jo'ralaring ko'ra olmaydi.
Lekin seni hech kim ura olmaydi,
Opachangni berasanmi?

Qo'y, ertani o'ylab sira o'ksinma,
Chupron to'ying o'tsin qo'shto'y yo'sinda...
Bo'lsa, mana menday pochchang bo'lsin-da,
Opachangni berasanmi?

Tuproqni changitib o'ynayotgan bola,
Indamay yuragim qiynayotgan bola,
Ishtonchasin tortib qo'yayotgan bola,
Opachangni berasanmi?

* * *

Ehtimol bir kuni yozarman, hozir
yozganim ko'nghimni hech to'ldirmaydi.
Meni to'g'ri tushun, madh etmaganim -
seni sevmashligimni bildirmaydi.

* * *

Bir kun kelar, quyosh senga qul bo'ladi,
Xizimatingni qilib, yonib kul bo'ladi.
Boshing uzra to'kkan nuri shul bo'ladi:
Sevikligim, suyukligim, suyum mohim!

Bir kun kelar, bog' qo'ynida tol dilxasta,
Tashrifingdan hayajonda titrar asta.
Boshin silkir ketishingni istamasdan,
Sevikligim, suyukligim, suyum mohim!

Bir kun kelar, sochlaringning bo'yi tarab,
Dilgir shamol chopib ketar quvnab-yayrab.
Sening bo'ying taratadi har to'rt taraf,
Sevikligim, suyukligim, suyum mohim!

Bir kun kelar – yuzlaringdan olib ulgu,
Namozshomgul lablariga qo'nar kulgu.
Kelmay turib o'sha bir kun o'zing kelgin,
Sevikligim, suyukligim, suyum mohim!

EL OSHI

Saharlab yangraydi karnay vat-vuti,
Shovqin-surondan tun burdi yuzini:
Qani o'tingizlar joppa el oshga,
Bugun Usup bova berar qizini...

Ko'zimdan uyqu qochdi,
Kiprik so'rdi qonimni.
Kerishib qo'lim bilan
Yordim havo qornini.

To'yga to'yib bor, deb qo'ymadi enam,
Aldangan sevgimga to'yib bordim men.
To'yda ko'zyoshimdan choylar qaynatib,
Yolg'on va'dalardan o'tin yordim men.

Ko'zim qumg'on bo'ldi,
Ko'zyosh qaynadi.
Qassob qo'yni so'yib,
Rosa sayradi...

Uyga ketay desam, yo'lim topmadim,
Bunda qolay desam, yana bo'lmadi.
Yaltiroq kiyingan qizlar yor-yori
Yuragimga marhum sevgim ko'madi.

Yotib olib yig'ladim,
Bag'rimdan yer qizidi.
Menga bermay Usupboy
Boyga berdi qizini.

Alam-ey, voy alam...
Qani o'tingizlar joppa el oshga.

ENAMNI ESLAB

Tuproq ko'chalarning changi bosildi,
Charchagan zamin ham bir zum yozildi.
Qaysi bir ko'chada, qassob uyida
So'yilgan takacha chappa osildi.
Ena, ena, enam-ov,
achib ketdi miyam-ov.
Etagingga sol meni,
qurib bitdi tinkam-ov.

Katta uy ortida, ariq bo'yida,
Uchta o'yinqaroq, uchta bolakay
Tortishib-turtishib, yerga yumalab
O'ynayapti loy:
O'ng qulog'im, chap qulog'im,
tuf-tuf,
O'ng qulog'im, chap qulog'im,
tuf-tuf..."

Ana osmonni ham tutmoqda to'lg'oq,
Yomg'ir yog'ib-yog'ib oxiri toldi.
Bog'da qo'ziqorin potrab chiqqan chog'
Boqilarning bitta qo'yi yo'qoldi.
Ena, ena, enam-ov,
achib ketdi miyam-ov.

Etagingga sol meni,
qurib bitdi tinkam-ov.

Bir yutinib yutdi tog'lar quyoshni,
Osmon - tinch uyquda, yulduz - ko'zi nam.
Kechasi-la uyqu bermay yig'lagan -
Shohida o'zi allalar enam:
"Alla-yo, alla,
Alla-yo, alla..."

Anov yetti yulduz - yetti qaroqchi,
Yettita ajdaho, yetti yalmog'iz...
Bir-bir yonib o'cha osmon ko'zlari,
Qarang, ko'kda uchdi katta bir yulduz,
Ena, ko'kda uchdi katta bir yulduz,
Tilida muz qotgan ushbu uchta so'z:
"Ena, ena, enam-ov...
Ena, ena, enam-ov...
Ena, ena, enam-ov".

* * *

Tushunib dil-dildan bir-birimizni,
Dilimizga qadam qo'ygandik, jonim.
Sen menga, men senga yarashgan edik,
Uzukka xuddi ko'z qo'ygandek, jonim.

Seni yulib oldi quchoqqinamdan,
Ajratib, qaqshatib barmoqlarimni.
Kutaman endi zor kelishlaringni,
Kutasan intizor barmoqlarimni.

Endi yo'llarimiz hijronga tutash,
Yurakka berilgan saboqlar tindi.
Bormayman. Kelmaysan. La'lyoqut ko'zim,
O'rtada necha bor bu ko'ngil sindi.

* * *

Ko'zlaring qorachig'i –
sevgim solingan quti,
Bu qutini tunu kun
yuz navkar qo'riqlaydi.
Men yo'g'imda ulardan
yaxshilik bo'lmas kutib,
Har biri boyligimdan
albatta o'g'irlyaydi.

CHO'PON

To'rt tomonim keng yaydoq dala,
Xayolimda mingta tashvish, o'y.
Qo'y boqayapman –
Meni boqishi uchun qo'y...

* * *

Ertak deb dunyoni toza ko'ribman,
Farqlolmay birorta rostu yolg'onin...
Men Qilich botirni izlab yuribman,
Devorning qulog'in kesib olgani.

* * *

Aldab bo'lmaydi hech O'limni,
Kelishib bo'maydi u bilan.
Qani edi pora olsa u,
Og'zini yopardik pul bilan.

Shunday bo'lganida qaniydi,
Kipriklardan namni sidirib,
Chopar edik darrov to'rt tomon
Ajral uchun pora qidirib...

* * *

Men tilimga ozodlik berdim,
Qo'ydim uni o'zin holiga.
Shundan beri qachon qaramang,
Gap-so'z sotib olgani olgan.

* * *

Ertaning tagiga baxtni bostirdik,
Kunlarimiz kechdi fayzsiz, alag'da.
O' darig'... o darig'... vo darig'...
Baxtimizning bari chiqdi palag'da.

* * *

chumolilar nazdida
sen ham bitta daraxtsan
yantoq

mening qo'lim ko'kka yetmaydi
biroq
mening qo'lim yetgan joy
chumoli nazdida osmondir
bilsang

mening qo'lim ko'kka yetmaydi
Yantoq

* * *

Toshlar yog'ayapti,
yoshlar oqayapti...
...yuragimga g'ilof tikib ber...

Kiprigimga qo'nib turgan qor –
qayiradi dilimni,
ayiradi dilimni...
...yuragimga g'ilof tikib ber...

Cho'ntagim yirtig'iday
so'kiladi umr,
to'kiladi umr
cho'ntagim yirtig'idan....
...yuragimga g'ilof tikib ber...

Ko'zimda o't olar o'tinchim –
sen ham,
men ham o'tkinchi...
...yuragimga g'ilof tikib ber...

* * *

Men odam emasman,
men so'zman,
hamma o'qiy bilar bu so'zni.
Mabodo qiynalsa o'qishga
haqorat qilishar paydar-pay.
Dunyoda hech kim yo'q
va yo'q hech nima,
faqatgina so'zlar bor
yorug' dunyoda.
Ko'rib turganingiz
daraxt, odam ham,
hatto chumoli ham
oddiygina so'z.
Demak, men odamman,
odam – so'z.

* * *

Seni ko'rsam,
o'tgan kunlar hidi
uriladi dimoqqa.

Qochib ketaman
sendan qochganday
qochib o'zimdand.

Dunyo tor,
berkina olmayman
har yerda sen bor.

Har narsada meni
ta'qib etasan
sen tosh, sen daraxt, sen odam.

Har kimda yashaysan
seni eslatadi
ko'zlari, qoshlari, sochlari.

Meni tinch qo'y,
ta'qibingni bas qil,
qaytarib ber o'zimni.

Men ham endi
odamday yashay.

* * *

Sening yuzlaringga
Termulgan sayin
Toyib ketaverar
Nigohim.

Kiprigingga osilib turibman
Yo hayot, yo mamot.

Yuzlaringga termulgan sayin
O'zimni baxtiyor sezaman.

Biroq,
Meni qo'rqitadi
Gul yuzingdagi
Suqlanib qaragan nigohlar chiqib...

* * *

Uzumning
har bir donasi haqiqat.
Men har bir haqiqatni
mazza qilib yeyman.
So'ng
bo'shab qolgan uzum po'chog'ini
ko'rsatib:
"Qani haqiqat? Shumi? Yolg'on!"
deya baqiraman.
Men shunday ovutaman
O'zimni.

HASRAT

Men – to‘pman,
sarson-sargardon,
kim tepsa,
chopaman shu yoqqa.
Tepib rohatlanar
meni
oyoqlar.
Chiqib ketolmayman
maydondan,
chiqsam-da
kiritib qo‘yar
qaytadan.

* * *

Qizim Oynuraga

Tomog'ingga tiqilsa Baxt
Suv ichib yubor
Ko'z yoshingni icha ko'rma
Shoshilganingdan
Zero ko'z yosh sho'r bo'ladi
Chanqatar yana

OVUTISH

Qizim Xadichaga

Ba'zida uyg'onib qolaru vijdon
Shartta to'sar yolg'onning yo'lin
Va bo'g'izga tiqilar haqiqat

Cho'chima qizim
Yo'tal tutib turar
ba'zan odamni

Eshitilib qolganda haq so'z
mudragan vijdonning ovozi
Tasdiqlab yuborar bexosdan

Cho'chima qizim
Ba'zan aksa urib
turadi odam

CHIZGILAR

I

Bu odamning
turgan-bitgani suv
Istagan idishingga solib
Xohlagan shaklga
solishing mumkin

II

Bu odamning
turgan-bitgani suv
Ba'zida qovog'idan qor yog'ar
Ba'zan
Tomchilab-tomchilab
to'kilar

TINISH BELGILARI

Bu shoirning she'rlarida bitta ham tinish belgisi uchramaydi. U hamma tinish belgilarini ro'zg'or buyumlari sifatida ishlatib yuborgan. Masalan, nuqtalarni mix o'rnida devorga qoqib qo'yan – kiyim-kechaklarini ilmoq uchun.

Undovni yapaloqlab kapkir yasab bergan xotiniga. Undan xotini osh damlayotganda foydalanadi.

Tireni o'qlov o'rnida ishlatishadi. Agar shoir me'yoridan ortiq ichib qo'ysa, boshida ana shu "tire" sinadi.

Shoirning bobosidan meros baldoqsiz choynagi bor. So'roqni unga baldoq qilib yopishtirib qo'yan.

Qavs u uchun kuldon vazifasini o'taydi.

Endi asta-sekin harflarga o'tmoqchi shoir. Uyida poltayog'i yetishmas ekan.

KUNLAR FALSAFASI

Kecha

Kecha – kecha.
g'ira-shira qorong'ilikda
elas-elas ko'rinar umr...

Bugun

Kecha bugun erta edi,
Erta bugun kecha bo'ladi...

Erta

Erta – ertak.
Ertakdagi «k» kelar yo kelmas...

XXI ASR TOHIRI

yuragingga qamalib
oqib ketayapman
ko'zingda

* * *

qovushgan kipriklar ovozi
buzar
jimlikni

* * *

ko'zlarim - chashma
kel
qurib qolmasdan

* * *

tashrifimga shoshar daraxtlar
olqishlashib qo'l silkishadi
men o'zimni shohday sezaman

* * *

tegdi me'daga
bir xil taomday
hijronning ta'mi

* * *

nigohim – nigohing to'qnashdi
yumma ko'zingni yumma
zulmat qoplamasin dunyoni

* * *

Kiprik qoqmay
kutayapman
Eshik qoqib
kelishingni

* * *

sening ko'zlaringga qaramoq o'lim
mening esa tinmay aksiga olib
o'ynashgim keladi shu o'lim bilan

* * *

uchib ketmoqchi bo'ladi daraxt
yaproqlarin qanot deb o'ylab
chagalini botirib yerga

* * *

ko'z yosh – farrosh
yuvib ketar yuzingdan
bo'sa qoldiqlarini

* * *

yuragim ko'zlaring qarolig'icha
oramiz ikki ko'z arolig'icha
qachon uchratamiz bir-birimizni

* * *

Ertakdagi kalava misol
menga yo'l ko'rsatib borar yo'l.
Ketayapman yo'lning izmida.

* * *

Sen ketding.
Zerikarli hayotda
battar zerikdim.

* * *

Kesilgan
o'rmon -
daraxtlar
qabristoni.

AVTODA

Qayga
shoshar
buncha
daraxtlar?!

* * *

Og'ochiston,
Og'och – chiston.

* * *

yer aylana rasta
yer aylanar asta

* * *

har kim ovunish-chun
nimadir qilar
menchi ovunaman
seni sog'inib

* * *

Lablaring – g'uncha.
Ochilsa,
nima
bo'lar,
bilmayman?!

* * *

Bahor –
o'ziga bino qo'ygan yigit,
Boychechak – aldangan qiz.

* * *

Bolalikni eslar onimda
bitta yulduz ko'zini qisdi
xuddi eski qadrdonimday

KO'KLAM

Ariqlar – Yerning labi.
Balog'atga
yetdi
Yer.

TAQRIZ

Bu she'rd
asirlikda yotibdi
bir So'z.
O'zi zo'rg'a yashab,
to'qmiz deganday
noto'g'ri intervyu
bermoqda tag'in.

KAYFIYAT

tunda chiroq o'chdi
hamma yoqda bir xil
ko'ngilning rangi

* * *

ko'zlaringda yashnaydi quvonch
qoracho'g'laringda qorayib
chiqib ketolmayin joni halak g'am

RIVOYATGA IZOH

Dil – quduq.
Til – nay.
Fursat – cho‘pon.

ICHIKISH

Seni sog‘ingandan
Bosh ko‘tarishar
Ko‘ksimda
qolgan
boshing
izlari.

ESHIK

Eshikni, «qars» tepib ochishdi,
«Qars» etib yopishdi eshikni...
Ijirg‘anib qo‘ydi g‘ijirlab eshik.

TO'RTLILAR

Manim ko'zim yomon. Ichim fosh etar,
Sani ko'p sog'inib jismim yosh etar.
O'zing bir ta'lim ber jismu jonima,
Visoling ruhimni xo'p yuvosh etar.

* * *

Kimdir tilin tishlar xoru zor bo'lib,
Kimdir jimib yashar boru zor bo'lib.
Kimdir ketdi bugun haq diydoriga,
Kimdir yig'lab keldi zoru zor bo'lib.

* * *

O'zdan qochib, quvib, tutib yashaymiz,
Ko'zdan oqqan yoshni yutib yashaymiz.
Hayot kundasiga boshni tikkancha,
Boltaning tushishin kutib yashaymiz.

* * *

Ko'zingni ko'zimda ko'rsam, netay men,
So'zingni so'zimda ko'rsam, netay, men.
Sen buncha o'zingni sevarsan, dema,
O'zingni o'zimda ko'rsam, netay men.

* * *

Sotib olmoqchi bo'laman dunyoni
Cho'ntagimdan to'kilib borar
Oy – chaqa...
 Choychaqa...
 Bola-chaqa...

* * *

Katta bo'layapman shekilli,
Tobora ko'zimga
tor ko'rinyapti dunyo...

* * *

Hafsalamni pir qildingiz!
Men pirsiz qolib
Murid tushdim umidsizlikka.

* * *

Nimanidir asrash uchun
asrab yuribman
tishimning kovagini.

* * *

Umrin bilan shaxmat o'ynayapman,
hayotning oq qora kataklarida.
Juda uzoq cho'zildi o'yin...

* * *

Sho'rim qursin dedim,
urib peshonamga.
To'kilib tugadi,
qolmadi.
Endi sog'inyapman
o'sha sho'rlarni.

* * *

Ugam-Chotqol etaklarida
etaginga yopishib olar
eng so'ng umid-la qariqiz.

BAHOR

Qorlar erib,
Sovuqlar ketib,
Vujudin tark etib
karaxtlik,
O'zini bir boshqacha tutib,
Tili chiqib qoldi
daraxtning.

KUZ

Kunning yuzidan ufurar sovuq,
Dehqon tin olsin deb osmon to'kar ter.
Chillaga kiradi hademay tovuq,
Don-pon ber.

Hozir uziladi eng so'nggi yaproq,
Dilni afsuslarga tag'in qalaymiz.
Ko'payib qolgandir jo'jalar,
Qachon sanaymiz?!

QISH HAQIDA IKKI SHE'R

I

Tutab
borar
odam
degani...

II

Hovuziga
oyna
qo'ydi
Baliqlar...

ORZU

Sening
tushlaringda
yashab
ko'rsaydim...

OROL

I

Cho'l kemasi desam tuyani,
Ko'milgan kemalarning
Ko'ngli og'riydi.

II

Sho'ring qursin Orol.

IRIM

Osmon
peshtoqiga
taqa
ilibdi...

IJOD IZTIROBLARI

I

She'r yozgim keladi,
Lekin kelmaydi biror so'z.
Deylik, och qolgan odam
ovqat tayyorlaydi
Qorni uchun.
Lekin ko'nlim hech och qolmaydi,
Nega u doim to'q?
Meni qutqaringlar, odamlar,
Meni yeb qo'ymoqchi bu hayot.

II

Har kuni nimalarnidir o'ylayman
She'r yozmoq uchun.
So'zlarni legoday o'ynayman,
Lekin yozmayman.
Tushun:
Men hayot beraman so'zlarga.

III

She'rlarimni yamab
o'tiribman,
jimjimador qilib
qofiya bilan...

TARJIMALAR

Bovurjon Qoraqizo'g'li 1982 yilda tug'ilgan. Iste'dodli yosh qozoq shoiri. Ko'plab xalqaro va respublika adabiy tanlovlar g'olibi.

«Jumboqtosh kuzi», «O'ng va tush», «Yurak kitobi», «Tuproq nafasi» kabi she'riy to'plamlari nashr etilgan.

TUPROQ

Tuproq,
men yasama mungdan qo'rqaman,
ibodatsiz o'tar tundan qo'rqaman.
So'qir so'zlardan...
qabrga aylangan qorong'u-u-u ko'zlardan,
gunohkor kiprikni yuvgan begunoh yoshdan...
tavba qilmas boshdan qo'rqaman,
tuproq!

Ollohning nuri yog'moqda ko'kdan,
bir mehr yog'moqda tip-tiniq.
Ha, rost,
biz – yetimmiz yerga tashlangan,
aldanib Yolg'onga,
Rahim Nuriga mast bo'lib,
unutilgan nuqtamiz – darbadar...

Tuproq,
men o'zimdanda qo'rqaman...
qasoskor to'zimdanda qo'rqaman.
Behuda tovushlarga ko'milgan
o'tirik so'zimdanda
qo'rqaman, tupro-o-oq...

Qara,
yong'ir ketib boradi,
qayga ketib boradi?
Taqdir ketib boradi...
Qara,
tomchi yorug'lik tushdi...
tushdi tuproqtus hayot,
tuproq...

SO'ZGA QANOT BITGAN TUN

Tilasang, o'zingdan tila,
so'ra o'zingdan.
Axir, o'zingsan mangulik –
lahza sayin yaralgan.
Lahza sayin yo'qolgan o'ylaring qaytsin,
gullasin.
Gullasa, ko'zingdan so'z tomar mo'ltirab,
boshlanar boshqa olam yurakda,
kun tug'ar jilmayib tilakda.
O'zingdan tila,
Qadring tark etmasin Qadr tunida,
tarqalsin gumoning.
Bir tomchi yosh bilan yangi olam bitilar,
o'qilar asling bir tomchi yosh-la.
Kaftingdan so'z uchir taqdirga!
Endi ko'kdan qayta tushmas haqiqat.
Aytilgan barchasi –
orli kim, orsiz kim?!
Yozilgan barchasi.
O'zingni o'qi.
Qadr tuni ulimasin xalquming.
Faqatgina She'r yog'adi Osmondan bu Tun.

SHUBHALI KO'Z BILAN QARASAK

Shubhali ko'z bilan qarasak,
Sendan ketgandirman, kelajak.
Nega senga shuncha intildim,
Nega oshiqdim, bilmayman.
Bilganim, yuzimni sog'inch yuvganda,
Yulduzim o'ngimda tuqqanda;
Ko'zlarda adolat kulganda,
Mehr ko'klagan unlarda
muhabbat qanot qoqqanda;
o'rtangan rashk kuli o'zanday oqqanda,
Ul o'zan kavsarga aylangan kezda;
Xiyonat toptalib, ko'milib,
Ustida oppoq gul unganda –
Sen naqadar ko'rkamsan!
Naqadar suluvsan, yoqimli.
Sen haqda o'ylasam borliqda kuy yangrab,
Kiprikka mo'ltirab kuy indi.
Men seni sog'indim, mungdoshim,
Azizim, tengdoshim – kelajak!

APATIYA

I

«Oqshom yana o'lan o'qib o'tganga,
Ko'chalardan so'z teradi ko'p banda...
Ertan umid mo'ralagan sharqdan,
Kelar yili qor yig'laydi ko'klamda.
U sen bo'lsang tush ko'rasan kun bo'yi,
Umr surib o'y surasan tun bo'yi.
Shamol g'amin tushunmagan bo'lasan,
Oy tuqqanda oppoq gulning tubidan...»

II

Barmog'ingga barmog'im tekkan nuqta
– Yangidan bir olamda yaralgan mo'jiza.
Sevasan. Olam ketmish o'zgarib.
Haqiqatga aylanar sezganing.
Bu naqadar ajoyib,
Bu naqadar o'zgarish.
Har lahzada koinotin kezib butun umrning,
Jon tovushiga tikilib.
O'lim degani – o'tirik. Umr degani – mangulik.
Qayda yurdik shuncha tentirab?
Jonim. Labingdan sachrab quvonchingning injusi,
Yonlarimdan to'kilib yupanchning yoquti
Erib ketdi kengliklar, yemrildi vaqt.
Baxt. Baxtliman, Tangrim!

III

Mana, yana bedor o'tiribman.
Kechirimliman bariga.
Yonimga kelgan kim?! Yolg'izman.
Qonimda yaralgan ma'voda bolalar o'ynaydi,
Bobolar duo o'qir..
Men bo'lsam tamaki chekaman,
Deraza mo'ltirab tikilar dalaga.
Dala esa tikilar qabrga.
Yo'q, balki qayg'umni chekaman, qasdma-qasd
qabrga.
Uff... o'yimga kelgan kim?!
Yovshanning bo'yi urilar dimog'imga,
Qoramtir tog'larni eslasam, keladi yig'lagim,
kelmaydi o'tgan kun.
Buning bariga ishonmaydi,
Qartaygan butoqni so'zlatgan yam-yashil
norasta butoq.

MUNDARIJA

“..faqat daraxtlarga..”.....	3
Yurak bog‘larimga yana keldingmi?!.....	4
Kutish.....	7
“O, Mo‘jizam...”.....	8
“Ona, yurib-yurib oyog‘im toldi...”.....	9
“va yana tillosin yo‘qotib osmon...”.....	11
“Men qishloqlik bolaman...”.....	12
“Junjilib ketayapman, ona...”.....	13
“Ko‘zing daryosining...”.....	14
“Ota...”.....	14
Onajonim, bilasanmi buyukligingni?.....	15
Qaytish.....	20
“Vatan...”.....	21
“Biz o‘ynoqlab yurgan shu yerni...”.....	22
Baxtiyorlik.....	23
“Hayot – bu suvlari quturgan ummon...”.....	24
80-yillar she‘ri.....	25
“Tanholikda yuz yil” romanini o‘qib... ..	26
Dunyoga deganim.....	28
“Tuhmat yomon...”.....	29
Falsafa.....	30
“O‘ralashib oyoq ostida...”.....	31
“Fig‘onimdan kuydi olam...”.....	32
“Ehtimol yoqmasman sizga...”.....	33
“Nima bo‘lgan dunyoga...”.....	34
Taassurot.....	35

“Men yaxshi ko‘raman...”	36
Sog‘inch haqida shunchaki cho‘pchak.....	37
Omonat oila haqida kichik ballada.....	39
Kitobxon.....	41
“Bu qanday sukunat...”	43
“Yo‘llarimiz hijron rangida...”	44
“Sen kibrning muridisan...”	46
“Sen bir shohsan...”	47
“Sanga ketsam...”	49
“Saningsiz man...”	51
“Qay maqsadda kelgandim...”	52
“Yuragim...”	53
“Dildan tuyib yashay desam...”	53
“Kuning oqsoqlanar...”	54
Ko‘zlaring haqida bitiklar.....	55
Hayajon.....	58
Cho‘pchak.....	59
Oysara.....	60
Opachangni berasanmi?.....	62
“Ehtimol bir kuni yozarman...”	63
“Bir kun kelar...”	64
El oshi.....	65
Enamni eslab.....	67
“Tushunib dil-dildan...”	69
“Ko‘zlaring qorachig‘i...”	70
Cho‘pon.....	70
“Ertak deb dunyoni toza ko‘ribman...”	70

“Aldab bo‘lmaydi...”	71
“Men tilimga ozodlik berdim...”	71
“Ertaning tagiga baxtni bostirdik...”	72
“chumolilar nazdida...”	72
“Toshlar yog‘ayapti...”	73
“Men odam emasman...”	74
“Seni ko‘rsam...”	75
“Sening yuzlaringga...”	76
“Uzumning...”	77
Hasrat.....	78
“Qizim Oynuraga...”	79
Ovutish.....	80
Chizgilar.....	81
Tinish belgilari.....	82
Kunlar falsafasi.....	83
XXI asr Tohiri.....	84
“Qovushgan kipriklar ovozi...”	84
“Ko‘zlarim – chashma...”	84
“Tashrifimga shoshar daraxtlar...”	85
“Tegdi me‘daga...”	85
“Nigohim – nigohing...”	85
“Tashrifimga shoshar daraxtlar...”	85
“Kiprik qoqmay...”	86
“Sening ko‘zlaringga...”	86
“Uchib ketmoqchi bo‘ladi...”	86
“Ko‘z yosh – farrosh...”	87
“Yuragim ko‘zlaring...”	87

“Ertakdagi kalava misol...”	87
“Sen ketding...”	88
“Kesilgan...”	88
Avtoda	88
“Og‘ochiston...”	89
“Yer aylana rasta...”	89
“Har kim ovunish-chun...”	89
“Lablaring-g‘uncha...”	90
“Bahor...”	90
“Bolalikni eslar...”	90
Ko‘klam	91
Taqriz	91
Kayfiyat	92
“Ko‘zlaringda yashnaydi...”	93
Rivoyatga izoh	93
Ichikish	93
Eshik	93
To‘rtliklar	94
Bahor	98
Kuz	98
Qish haqida ikki she‘r	99
Orzu	99
Orol	100
Irim	100
Ijod ıztırobları	101

Tarjimalar

<i>Bovurjon Qoraqizo‘g‘li. Tup-</i> roq	102
So‘zga qanot bitgan tunda	104
Shubhali ko‘z bilan qarasak	105
Apatiya	106

UO'K: 821.512.133-1

KBK: 84(50)6

A 74

Muhiddin ABDUSAMAD

A 74

Parvozga shay daraxt [matn]. {she'rlar}/

Muhiddin Abdusamad. – T.: «Adabiyot» nashriyoti,
2021. – 112 b.

Adabiy-badiiy nashr

Muhiddin ABDUSAMAD

PARVOZGA SHAY DARAXT

She'rlar

Muharrir: *Dilrabo Mingboyeva*

Badiiy muharrir: *Farrux Ermatov*

Sahifalovchi: *Azamat Qayumov*

Musahhih: *Mansur Jumayev*

O'ZBEKISTON YOZUVCHILAR UYUSHMASI

«ADABIYOT NASHRIYOTI» MCHJ

Nashriyot litsenziyasi: AI № AA 0043. 27.01.2021.

100129, Toshkent shahri, Markaz-15. 1/90.

 (+98) 127-30-04.

Bosishga 20.08.2021-yilda ruxsat etildi.

Ofset qog'oz. Qog'oz bichimi 70x90^{1/32}.

Ofset bosma. Hisob-nashriyot t. 0.0. Shartli b.t. 0.0.

Adadi 2000 nusxa. Buyurtma №

“AZMIR NASHR PRINT” MCHJ bosmaxonasida chop etildi.

100200, Toshkent shahri, Adham Rahmat ko'chasi, 10-uy.